

Zondag 7 maart 2021, Oculi mei
Lutherse Kerk Zwolle

Naar Psalm 25, Lloyd Haft

Naar wie anders
is mijn ziel op weg?
Langs vallen:
langs alles.
Aan wie zult u wijzen
de weg die ik ga
zo niet aan mij?
Wie zal mij zien gaan
zo niet u?
Zie mij niet in herinnering,
zie in mijn gezicht
meer dan de groeven van vroeger –
oud verdriet verlengd –
zie mij. Want ik zie nog niet
uw ogen tegenover mij.
Voor wie u zoekt
leidt ieder pad naar u.
Waar zult u mij leiden? –
hier, in het volle lichaam van mijn vrees,
hier zult u vertoeven.
Hier zal ik beërven
vrede, die mijn jonge leden
bevend vermoedden. Uw geheim aan mij
is dat u in mijn vrees zult zijn.

Voorpagina, portretten van Marlene Dumas

Ontsteken kaarsen

Antifoon: Ik houd mijn ogen gericht op de Heer, hij bevrijdt mijn voeten uit het net. Keer u tot mij en wees mij genadig, ik ben alleen en ellendig.
Psalm 25, 15, 16

Openingswoorden

Die de morgen ontbood en het licht hebt geroepen,
zegen ons ook met uw licht.

Inleiding

Allemaal kijken wij op een eigen manier de wereld in. Een eigen blik. Een eigen aandachtsveld. En ook een eigen manier van staan en kijken naar God. Die verschillende blikken heeft Marlene Dumas in haar vele tekeningen ook weergegeven. En al die gezichten vragen op de een of andere manier, nee, zijn het waard om gezien te worden. 'Zie in mijn gezicht' – zo spreekt de dichter Lloyd Haft vanuit psalm 25.

Het is in deze coronatijd niet gemakkelijk om elkaar te zien. Afstand, op afstand is het devies. En hoe blijven we elkaar dan toch op het oog houden? Kunnen wij van ons af kijken? Kunnen wij de ander zien? Kunnen wij onze ogen richten op God? En kunnen wij ons dan verbinden – met die ander en wat die ander ziet, en waar het perspectief van God zich op richt?

Mijn hoop is dat u die thuis bent, en wij hier in de kerk – Gea, Elly, Hermen Jan, Tipke - dat wij elkaar weer zullen zien, ontmoeten, en want daar is de gemeente op gebouwd, op mensen die elkaar ontmoeten, en mensen die God ontmoeten. Hoe wij elkaar soms vinden in een activiteit, in een gebaar van aandacht, en in een misschien vandaag weer, voor het eerst sinds tijden, in een gezongen lied. En dat dat ontmoeten te maken heeft met hoe God ons ziet.

Langzaam maar zeker zal er in de komende tijd vast weer iets mogelijk worden. Dat wij hoe dan ook verdergaan, virus of geen virus, met liefdevolle aandacht en geloofskracht op weg naar Pasen.

Gebed

Onze ogen richten wij op u God,
naar uw wereld leven wij toe.
Help ons te gaan
op onze wegen door uw wereld.
Leer ons verstaan wat uw leven
voor ons bestaan betekent.
Laat ons scherp zien en doe ons
werkelijk voelen
waar uw liefde is,
uw waarheid bestaat
en uw licht schijnt
opdat wij weten door pijn en moeite heen
dat u het bent die met ons gaat -
Wij mensen, gezien in uw ogen.
In Christus' naam. Amen

Lied 25a 'Mijn ogen zijn gevestigd'

Evangelielezing: Lucas 11,14-28

Hij dreef een demon uit die niet kon spreken. Toen de demon verdreven was, begon de stomme te spreken en de mensenmenigte stond verbaasd. 15 Maar enkelen van hen zeiden: 'Dankzij Beëlzebul, de vorst der demonen, kan hij demonen uitdrijven.' 16 Anderen verlangden van hem een teken uit de hemel om hem op de proef te stellen. 17 Maar hij kende hun gedachten en zei tegen hen: 'Elk koninkrijk dat innerlijk verdeeld is wordt verwoest, en huis na huis stort in. 18 Als ook Satan innerlijk verdeeld is, hoe kan zijn koninkrijk dan standhouden? Jullie zeggen toch dat ik dankzij Beëlzebul demonen uitdrijf! 19 Als ik inderdaad dankzij Beëlzebul demonen uitdrijf, door wie drijven jullie eigen mensen ze dan uit? Zij zullen dan ook jullie rechters zijn! 20 Maar als ik dankzij een kracht die van God komt demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God bij jullie gekomen. 21 Wanneer een sterk, goed bewapend man zijn domein bewaakt, dan zijn zijn bezittingen veilig. 22 Maar zo gauw iemand die sterker is hem aanvalt en hem overwint, dan neemt die sterkere hem de wapenrusting waarop hij vertrouwde af en verdeelt hij de buit. 23 Wie niet met mij is, is tegen mij, en wie niet met mij samenbrengt, drijft uiteen. 24 Wanneer een onreine geest iemand verlaat, trekt hij door dorre oorden op zoek naar een rustplaats. Maar als hij die niet vindt, zegt hij: "Ik zal terugkeren naar mijn huis, dat ik verlaten heb." 25 En wanneer hij terugkeert, merkt hij dat het schoongemaakt is en op orde gebracht. 26 Dan gaat hij weg en haalt er zeven andere demonen bij, slechter dan

hijzelf, en ze nemen daar blijvend hun intrek. En zo is de mens bij wie de demon intrekt er ten slotte veel slechter aan toe dan voorheen.'

27 Terwijl hij dit zei, verhief een vrouw uit de menigte haar stem en riep tegen hem: 'Gelukkig de schoot die u gedragen heeft en de borsten waaraan u gedronken hebt!'

28 Maar hij zei: 'Gelukkiger zijn zij die naar het woord van God luisteren en ernaar leven.'

Gedachten bij lezing

Mijn hart, hoezeer onrustig, heb ik op U gezet,
Mijn ogen zijn gevestigd op U, tot gij mij redt.

Lied 25a is gekozen tot lied van zondag, van deze dag. Een dag die genoemd is naar psalm 25, waar in de berijmde versie die mooie regel staat 'Here, maak mij uwe wegen, door uw Woord en Geest bekend'. Ogen die gericht zijn. En Gods Woord en Geest die leidend zijn.

Het is een heen en weer van blikrichtingen die deze psalm kenmerkt. Het is een kijken van de mens 'ik houd mijn oog gericht op de Heer'. Een kijken naar buiten zichzelf, naar degene die als een tegenover is. In het Engels is daar het mooi woord 'counterpart'. De andere kant van de hoek. Een pendant. Dat er iemand in je leven is, die de dingen vanuit een ander perspectief bekijkt, je een andere blik aanreikt. Iemand die ook naar jou kijkt, en jou op het oog heeft.

Want dat gebeurt in de psalm. Dat het tegenover van de mens, God, zich toewendt tot de mens. Hem de paden door het leven leert gaan. Haar de goede weg wijst. God, die ziet waar een mens gaat. En die gaat waar een mens is. De een en de ander. En zij elkaar hun blik aan. 'Mijn ogen zijn gevestigd op U' en 'Keer u tot mij, en wees mij genadig'.

Van je af durven kijken is best een taak voor mensen. Ik vind dat soms best een opgave. Iemand denkt anders dan ik – durf ik die lijn wel echt te volgen? Durf ik de waarde er van in te zien? Durf ik iemand te zien, die op een heel andere manier reageert, dan ik zelf doe. OF durf ik iemand te zien, die anders is, mij vreemd. En durf ik dan zo te kijken, dat ik mij verbindt met die persoon, zijn kwetsbaarheid aanvaard, en mijn eigen kwetsbaarheid laat zien?

In de moeilijke lezing uit Lukas wordt er moed gevraagd om weg te komen uit iets wat je vast houdt, wat je blik beperkt maakt. Een stomme demon heeft het ik van een mens bezet, zodat deze opgesloten is in zijn eigen stille kerker.

Het is als vastzitten in je eigen wereld. Vandaag de dag zouden we misschien zeggen, opgesloten vanwege coronamaatregelen. Maar het kan ook zijn dat het is als stevig gebonden zijn aan hoe je leven geworden is tot nu toe en geen mogelijkheden kunnen vinden, kunnen zien, kunnen beproeven om los te komen van dat wat je bindt aan vroeger, aan onrecht dat je is aangedaan, aan dingen die je zijn overkomen, of aan gewoonten die je hebt ontwikkeld, maar die je geen recht doen. Een stille kerker.

De menigten reageren op verschillende manieren. Er is een zich verwonderen, een verbazing. Een minderheid stelt Jezus ter discussie. En enkelen schrijven de macht toe aan demon Beëlzebul. En alle reacties zijn er op gebaseerd om greep te krijgen wat er gebeurde. Op Jezus. Vanuit het eigen perspectief. Vanuit dat wat je kent. En dan blijven de dingen soms zo verbonden met hoe het was – en is een ander perspectief niet aan de orde. In de lezing, met die gedachten van verwoesting, uiteendrijven, en de blijvende aanwezigheid van datgene wat raakt aan kwaad en donker – demon - worden de muren neergezet als van een donkere kerker.

Dat zou het laatste kunnen zijn, wat er gezegd wordt. Maar dan is het geen evangelie.

Een vrouw roept uit de menigte – iemand durft een perspectief te openen. En zij maakt ruimte voor het perspectief – zij roept het kind naar voren. En daarmee spreekt zij van geboorte – schepping. Zij durft haar oog weg te halen van de beslotenheid en het donker en haar ogen te vestigen op belofte en hoop en toekomst. Kwetsbaarheid die ook verbonden is met haar eigen vrouwzijn, en met Jezus die als kind ter wereld kwam. Die beweging bevestigt Jezus. 'Gelukkiger zijn zij die naar het woord van god luisteren en er naar leven'. Woord, dat ons vandaag aangereikt wordt in die psalm: Mijn ogen zijn gevestigd op U, tot gij mij redt.'

Een beweging waar geen uiteendrijving, geen verwoesting en ook geen vastklinken aan donkere muren spreekt. Maar een beweging die zicht wil hebben op een tegenover, op de andere kant, op ruimte. Op iemand die kijkt. En op iemand die mij, en alle mensen, wegleidt uit het donker waar ik deel van ben, en heenleidt naar waar mijn ongekerkerde zelf de ander kan zien. En God misschien.

Mijn ogen zijn gevestigd op U, tot gij mij redt.

Lied 221 'Zo vriendelijk en veilig als het licht'

Gebeden, met responsie 368a 'Houd mij in leven, wees gij mijn redding steeds weer zoeken mijn ogen naar U.'

refrein: 1 voorzang, 2 allen

Houd mij in le-ven, wees Gij mijn red-ding
steeds weer zoe-ken mijn o-gen naar U.

O God, houd uw oog gericht op ons, neemt ons ons leven in ogeschouw. U kent het donker waarin wij verkeren, en u zet ons in de ruimte van uw woord en licht en genade. U danken wij, dat u ons ziet. En dat wij ons oog kunnen richten op U.

Wij bidden u, wendt uw blik niet van ons af als de twijfel toeslaat, houdt ons in het oog als wij u uit het oog verliezen. Dat wij weten, dat wij altijd gezien en gekend worden – het moeilijke en het mooie, in dat wat wij nodig hebben en in dat wij kunnen geven, aan de ander en aan u.

Wij bidden u voor allen die uit ons blikveld lijken weg te vallen. Wij bidden u voor hen die zich opgesloten voelen zitten in deze coronatijd, die naar ruimte verlangen, nabijheid. Geef ons perspectief, o God.

Wij bidden u voor hen die ziek zijn, die een moeilijke weg door het leven moeten gaan. die rouwen, pijn lijden aan het leven, die doelloos rondlopen, die zielsalleen zijn.

Wij bidden u voor heel uw wereld, die wij zo slecht kunnen overzien. Er gebeurt zo veel wat ons zorgen baart, er zijn zoveel mensen die in wanhoop hun ogen richten tot u: o God, neem uw wereld in ogeschouw, haal mensen weg uit de verwoesting, uit de kerkers van het kwaad en leer ons de weg van de kwetsbaarheid en de liefde.

O God, neem ons, neem uw wereld in ogeschouw en leidt ons met liefdevolle aandacht en geloofskracht naar de morgen van Opstanding en Leven met Pasen.

Slotlied 315, 1, 2 'Heb dank, o God van alle leven'

Zegenbede

Mag de weg je vriendelijk begroeten.

Mag de wind altijd in je rug zijn.

Mag de zon warm schijnen op je gezicht,

De regen zacht vallen op je velden.

En totdat wij elkaar weer zullen ontmoeten:

Moge God je houden in de holte van zijn hand